

Приказка за Сребърно копитце

Живееше в нашето заводско селище един дядо, по прякор Кокованя.

Кокованя нямаше семейство, затова намисли да си осинови едно сираче.

Попита съседите не знаят ли някое сираче, а съседите му думат:

— Наскоро осиротя семейството на Григори Потопаев. По-големите момичета управителят нареди да постъпят на работа в господарската ръкоделна, а едно момиченце, шеста година кара, никой не го иска. Тъкмо ще го вземеш за тебе.

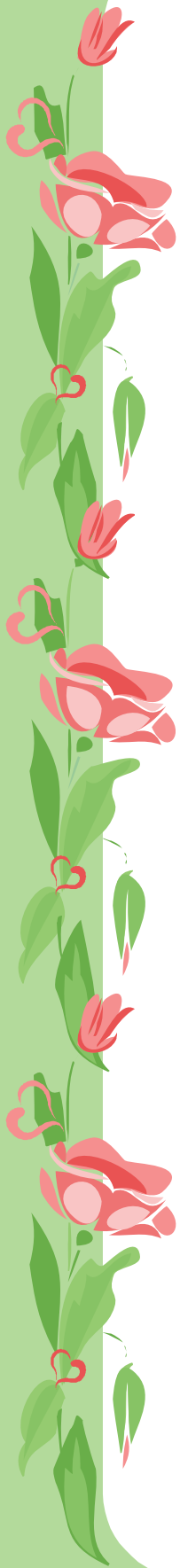
— Не ми трябва момиченце. Виж, да беше момченце... Бих го научил на моя занаят, та като порасне, помощник да ми бъде. А за какво ми е момиченце? На какво да го науча?

Сетне помисли-помисли, па каза:

— Познавах Григори и жена му. И двамата бяха весели и пъргави. Ако момиченцето се е метнало на тях, няма да ми бъде тъжно в къщи. Ще го взема. Само че дали ще иска да дойде с мен?

А съседите му обясняват:

— Труден е животът му. Управителят даде къщата на Григори на някакъв несретник и в замяна на това му поръча да се грижи за сирачето, докато порасне. А оня сам си имаше повече от десет гърла. Дори семейството му не си дояжда. А стопанката отгоре на всичко се кара на сирачето, одумва му всяко

късче хлебец. То, клетото, макар и мъничко, всичко разбира. Обидно му е. Как да не дойде с тебе. Ще се отърве от този кучешки живот. Само трябва да идеш да го предумаш.

— Да, наистина — отговаря Кокованя. — Ще гледам да го предумам някак.

Беше празник, когато той отиде у онези, у които живееше сирачето. Гледа — пълна къща с хора — и големи, и малки. До печката седи момиченце, а до него — кафява котка. Момиченцето мъничко и котката мъничка и толкова слаба и изподрана, че едва ли ще се намери някой да я пусне в къщата си. Момиченцето милва котката, а тя мърка ли мърка — из цялата къща се чува.

Поглежда Кокованя момиченцето и пита:

— Това ли е Григориевото сираче?

А стопанката отговаря:

— То, ами. Не ми стига то, а и тая изподрана котка ми домъкна отнякъде. Видяхме се в чудо — не можем я изпъди. Всичките ми деца изподраска, пък и отгоре на всичко трябва да я храня.

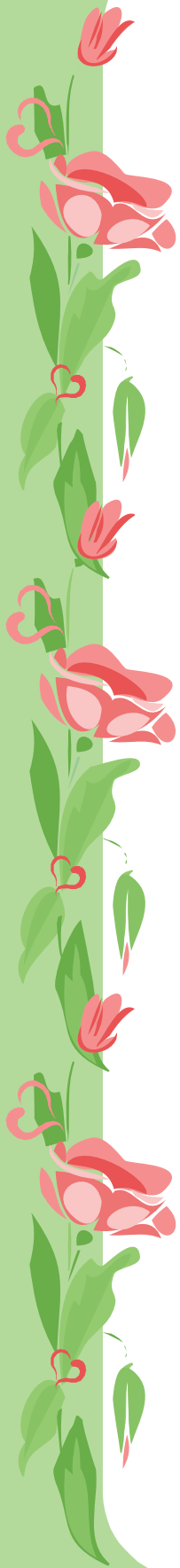
Кокованя продума:

— Май че децата ти са виновни. Я виж — при момиченцето котката мърка.

А после попита сирачето:

— Е, ще дойдеш ли с мене?

— Ами ти кой си? — попита момиченцето.

— Аз — казва Кокованя — съм нещо като ловджия. Лете пясък промивам, злато добивам, а зиме по горите елена преследвам, ама все не мога да го видя.

— Ще го убиеш ли?

— Не — отговаря Кокованя. — Аз убивам само обикновените елени, а този няма да убия. Искам да видя на кое място ще удари в земята с предното си дясно краче.

— За какво ти е притрябвало това?

— Като дойдеш при мене, всичко ще ти разкажа — отговори Кокованя.

На момиченцето му се поиска да научи за елена. Тък и гледа — старецът е весел и добър. И каза:

— Ще дойда. Само че вземи и тази котка, моята Мъркана, виж я каква е хубава.

— Колкото за това — отговаря Кокованя, — няма какво да приказваме. Да не взема такава гласовита котка, значи да съм глупак. Тя в къщи като балалайка ще ни бъде.

Стопанката слуша разговора им доволна и предволна, че Кокованя ще вземе при себе си сирачето. Започна бърже-бърже да събира дрешките на Дарьонка — така се казваше момиченцето. Страх я бе дядото да не се разколебае.

Котката сякаш също разбра разговора им. Търка се в краката и мърка: „Тъй... Тъй...”

И поведе Кокованя сирачето към дома си. Той — голям, брадат, то — мъничко, с носленце колкото

копченце. Вървят по улицата, а изподраната котка подскача зад тях.

Така започнаха да живеят заедно дядо Кокованя, сирачето Дарьонка и котката Мъркана. Тъй я караха те, имот не натрупаха, ала не се оплакваха от живота и всеки си имаше своя работа.

Всяка сутрин Кокованя отиваше в завода, Дарьонка разтребваше къщата, вареше чорба и каша, а Мъркана ходеше на лов за мишки. Привечер ще се съберат и им е весело, весело.

Дядото беше майстор да разказва приказки. Дарьонка обичаше да слуша приказки, а Мъркана лежи и мърка: „Тъй... Тъй...“

След всяка приказка Дарьонка ще напомни:

— Дядо, разкажи ми за елена. Как изглежда той?

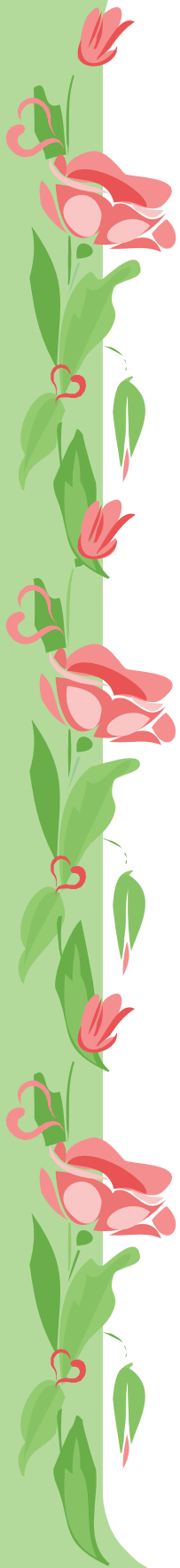
Кокованя отначало не искаше, но после ѝ разказа:

— Този елен е особен. На предния си десен крак има сребърно копитце. Където тропне с него — появява се скъпоценен камък. Тропне ли веднъж — един камък, тропне ли дважд — два камъка, а където започне да бие с крак — цяла купчина скъпоценни камъни.

Каза това и се натъжи. Оттогава Дарьонка приказваше само за този елен.

— Дядо, голям ли е той?

Разказа ѝ Кокованя, че еленът не е по-висок от масата, а крачката му са тънички, главицата — лекичка.

А Дарьонка пак пита:

— Дядо, а има ли си рогца?

— Рогцата му са чудно хубави. Обикновените елени имат две клончета, а той — пет.

— Дядо, а кого яде той?

— Никого не яде — отговаря дядото. — Храни се с трева и листа. А и сенце си похапва зиме от купите.

— Дядо, а козината му каква е?

— През лятото — кафява, като на нашата Мъркана, а през зимата — сивичка.

През есента Кокованя започна да се стяга да отива в гората. Трябваше да поогледа накъде пасат повече елени. Дарьонка започна да му се моли:

— Вземи ме, дядо, с тебе! Може би ще видя елена отдалеч.

А Кокованя ѝ обяснява:

— Отдалеч ти този елен няма да го видиш. През есента всичките елени имат рогца. Няма да забележиш колко клончета има. Виж, през зимата е нещо друго. Обикновените елени ходят без рога, а този — Сребърното копитце — има винаги рогца — и лете, и зиме. Тогава отдалече може да го познаеш.

Повече нищо не каза. Остана Дарьонка в къщи, а Кокованя отиде в гората. След около пет дена се върна и разказа на Дарьонка:

— Сега в гората много елени пасат. През зимата ще отида да живея там.

— А къде ще спиш зиме в гората? — попита Дарьонка.

— Имам си колиба. Хубава колиба с огнище и прозорче. Колко хубаво е в нея!

Дарьонка пак попита:

— Сребърното копитце натам ли пасе?

— Кой го знае. Може и да е натам.

Дарьонка веднага удари на молба:

— Вземи ме, дядо, със себе си! Ще си стоя в колибата. Може Сребърното копитце да дойде близо до нея, та да го погледам.

Дядото отначало замаха с ръце:

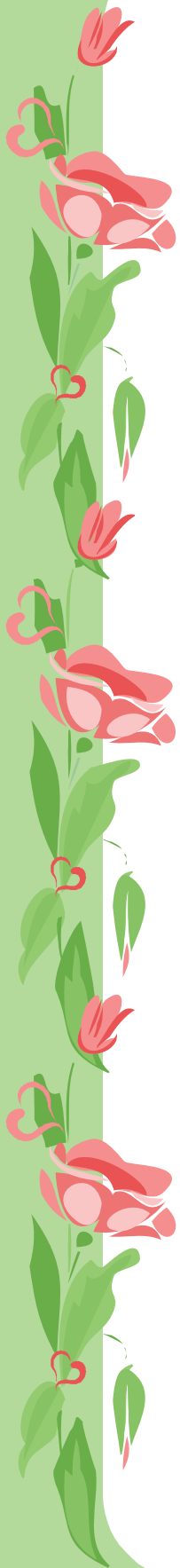
— Що думаш! Хич бива ли малко момиченце да ходи зиме из гората. Нали трябва ски, а ти не знаеш да караш. Ще затънеш в снега. Какво ще те правя там? Тък и ще измръзнеш!

А Дарьонка никак не отстъпва:

— Вземи ме, дядо! Зная малко да карам ски.

Кокованя я раздумва-раздумва, а после си помисли: „Да я заведа ли? Веднъж като дойде, за друг път няма и да помисли.“

И каза:

— Добре, ще те взема. Само да не си посмяла да ми ревеш и да искаш без време да се връщаме в къщи.

Когато настана дълбока зима, те започнаха да се стягат за път — в гората да отиват. Сложи Кокованя в ръчната шейна два чувала сухари, ловджийските принадлежности и всичко друго, каквото му трябваше. И Дарьонка си взе едно вързопче. Тури в него парцалчета, за да ушие рокля на куклата си, кълбенце конци, игла и въженце.

„Ще мога ли с това въженце да хвана Сребърното копитце?“ — мислеше си тя.

Мъчно ѝ беше на Дарьонка да се раздели с котката си, но какво да прави. Гали котката на прощаване и ѝ говори:

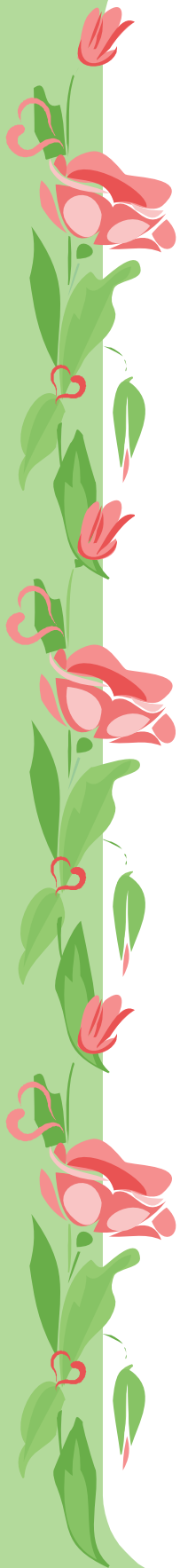
— Ние, Мъркано, ще отидем с дядо в гората, а ти стой в къщи, лови си мишки. Щом видим Сребърното копитце, ще се върнем. Тогава ще ти разкажа всичко.

А котката поглежда хитро и мърка: „Тъй... Тъй...“

Кокованя и Дарьонка тръгнаха. Всички съседни се чудят:

— Побъркал се е клетият старец! Такова малко момиченце взима ли се зиме в гората!

На излизане от заводското селище Кокованя и Дарьонка слушат — кучетата нещо се разлаяха. Такъв лай и вой вдигнаха, сякаш звяр на улицата видяха. Огледаха се и що да видят — Мъркана тича посред улицата и се брани от кучетата. Мъркана вече се бе оправила. Стана голяма и силна. Кучетата не смеят да я доближат дори.

Дарьонка искаше да хване котката и да я занесе в къщи, ала Мъркана чака ли! Избяга в гората и се покатери на един бор. Иди я хващай, ако си нямаш работа! Помами Дарьонка котката, тя не слиза. Какво да правят? Продължиха пътя си. По едно време гледат — Мъркана тича встрани от тях и така до колибата.

Станаха в колибата трима. Дарьонка рече:

— Така е по-весело.

Кокованя се съгласи:

— Разбира се, по-весело е.

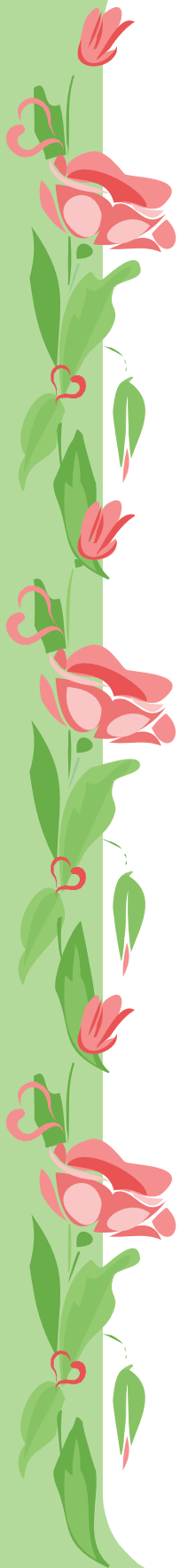
А Мъркана се сви на кълбо до печката и силно замърка: „Тъй... Тъй...”

Тая зима имаше много елени. Но само обикновени. Всеки ден Кокованя убиваше и домъкваше до колибата по един-два. От ден на ден кожата ставаха все повече и повече, а осоленото еленово месо беше вече толкова много, че не можеха да го превозят с ръчната шейна. Ще трябва дядото да ходи до завода за кон, но как да остави Дарьонка и котката в гората! А Дарьонка посвикна в гората. Сама каза на дядо си:

— Дядо, да беше отишъл в завода за кон. Нали трябва да превозим осоленото месо до в къщи.

Кокованя се учуди:

— Каква си ми умница, Даря Григориевна! Разсъждаваш като голяма. Това ми беше и на мене на ума, ама се двоумях, ще те е страх, мислех си, самичка в гората.

— От какво ще ме е страх? Ти сам си ми казвал, че колибата ни е здрава, вълците нищо не могат да й сторят, пък и не се мяркат в този край. И Мъркана е при мен. Няма да се уплаша. Но все пак, върни се по-скоро!

И Кокованя тръгна. Остана Дарьонка с Мъркана в колибата. През деня беше свикнала да стои без Кокованя, докато той ходеше на лов. А щом почна да се смрачава, я достраша. Но като погледна Мъркана — вижда, тя си лежи спокойничко. Дарьонка се развесели. Седна до прозорчето, гледа към стръмните долчинки и що да види — от гората се търкаля някакво камъче. Когато камъчето наближи колибата, Дарьонка видя, че това е елен, който тича. Крачката му тънички, главицата лекичка, а на рогцата — по пет клончета. Изтича Дарьонка да го погледа, а въвн никого няма. Почака-почака, па се върна в колибата и каза:

— Сигурно съм задрямала. Така ми се е сторило.

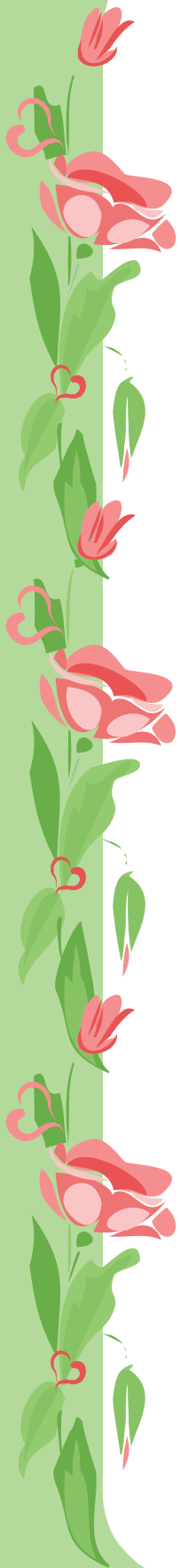
Мъркана замърка: „Тъй... Тъй...“

Легна Дарьонка с котката и спа до сутринта. Мина още един ден. Кокованя не се върна. Скучно стана на Дарьонка, но не заплака. Милва Мъркана и й нарежда:

— Не тъжи, Мърканке! Утре дядо непременно ще се върне!

А Мъркана си пее своята песничка: „Тъй... Тъй...“

Седна пак Дарьонушка до прозорчето и започна да се любува на звездите. Но когато да си легне, изведнъж чу, че някой тропа по стената. Уплаши се Дарьонка, а тропането се чу откъм другата стена,

сетне от прозорчето, след това — от вратичката, а после и отгоре. Тихичко, сякаш някой ходи лекичко и бързо.

Дарьонка си помисли: „Не е ли това същият онзи елен, който видях вчера?“ И толкова ѝ се искаше да го погледа, че се престаши. Отвори вратичката, гледа — еленът е още там, съвсем близо. Спокойничко си стои. Вдигнал си предното дясно краче — ей сега ще тропне, а на него блести сребърното копитце. И рогцата му са с по пет клончета. Дарьонка не знаеше какво да прави и започна да го мами като питомна козичка:

— Ме-ке-ке-е! Ме-ке-ке-е!

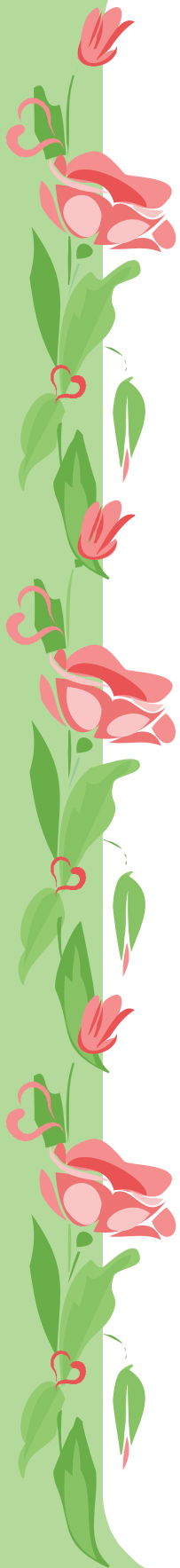
Като видя това еленът, че като се разврещя, че като се разсмя! Обърна се и побягна по стръмните долчинки. Върна се Дарьонушка в колибата и започна да разказва на Мъркана:

— Видях Сребърното копитце. И рогцата му видях, и копитцето му. Не видях само как тропа с крачето си и как се появяват скъпоценните камъни. Сигурно друг път ще ми покаже това.

А Мъркана все своята песничка си пее. „Тъй... Тъй...“

Мина трети ден, а Кокованя все го няма и няма. Дарьонка много се разтревожи. Сълзици потекоха по бузките ѝ. Поиска да поговори с Мъркана и видя, че я няма. Дарьонушка се уплаши още повече и изтича навън да търси котката.

Нощта е лунна, светла, вижда се надалеч. Гледа Дарьонка — котката е близо, стои в една долчинка, а пред нея еленът. Мъркана клати глава, еленът —

също. Сякаш си приказват. После почнаха да се гонят из гората.

Бяга-бяга еленът, спре се и заудря с копитцето си. А когато Мъркана го настигне, еленът отскача подалеч и пак почва да удря с копитцето си.

Дълго тичаха те из гората. Не се виждат вече къде са. Сетне се върнаха досам колибата. Еленът скочи на покрива и започна да удря по него със сребърното си копитце. Като искри изпод крачката му се посипаха камъчета — червени, сини, зелени, тюркоазени — всякакви.

По това време Кокованя току-що се бе върнал. Гледа и не може да познае колибата си. Цялата потънала в скъпоценни камъни. Разноцветни пламъчета горят и се преливат едни в други. А горе стои еленът и удря ли удря със сребърното копитце, а камъните се сипят, сипят...

Изведнъж и Мъркана скочи на покрива. Застана до елена, силно измъюка и после и тя, и Сребърното копитце отидоха, та се не видяха.

Кокованя веднага нагребва половин шапка камъни, а Дарьонка му се замоли:

— Недей, дядо. Утре ще се погрижим за тях.

Кокованя я послуша. Само че на разсъмване голям сняг наваля. Затрупа всички камъни.

Изринаха снега, но нищо не намериха. Е, и толкова, колкото Кокованя нагребва в шапката си, им стигаше.

Всичко щеше да бъде наред, ако Мъркана не беше изчезнала. Никой вече не я видя, а и Сребърното

копитце не се мяркаше тъдява. Пошегува се веднъж
— и стига толкова!

А из гората, дето бягаше еленът, хората започнаха
да намират скъпоценни камъни.

Зеленичките бяха най-много. Казват се хризолити.
Сигурно сте ги виждали.

Край